האדרי הדחי

פנינים נפלאים מתורתו של

המהרא"ל צינץ

הגאון הבי אריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק

גיליון שצ"ז, פרשת ויצא תשפ"ז

מכון להוצאה חדשה ומפוארת
של ספרי מהרא"ל צינץ זיע"א

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

הכמהת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המחבר
למליץ

מי היו המלאכים שעלו בסולם יעקב

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ (כח, יב).

שנינו במשנה (אבות פ"ד משנה י"א): "כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, וכל העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד".

אותו פרקליט שהאדם קונה לעצמו בעשיית מצווה, עולה לשמים להיות עבורו מליץ יושר. וכך אמרו בגמרא (סוטה ג, ב): "כל העושה מצוה אחת בעוה"ז מקדמתו והולכת לפניו לעוה"ב, שנאמר (ישעיה נח, ח) 'וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ'".

אותה מידה, גם הקטגור שהאדם בורא בעשיית עבירה עולה לשמים לקטרג ולהשטין עליו. ויתרה מכך, אותו קטיגור עצמו הופך למלאך החבלה שבא להיפרע ממנו. כך מבואר בפסוק (תהלים ט, יז): "נוֹדַע ה' מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע" - ב'פועל כפיו' ממש, המלאך שנברא על ידי מעשה העבירה שהרשע בעצמו עשה, הוא זה שמתנקש בו ומייסרו.

לאור זאת נוכל להבין את חלומו של יעקב אבינו בהליכתו לחרן. באותה שעה הוא היה זקוק למלאכים מליצי יושר שיגנו עליו מפני הסכנות, ואכן הוא ראה "מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים": המלאכים הטובים שנוצרו ממעשיו שלו עלו תחילה לשמים להמליץ עליו טוב, ובזכות כך ירדו כנגדם מלאכי עליון כדי לשומרו בדרכו.

הרמז לבגדי כהונה

וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ (כח, כ). מובא במסורה שהמילה 'לִלְבֹּשׁ' מופיעה רק שתי פעמים בתנ"ך כולו. פעם אחת כאן בפרשתנו: "וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ", ופעם שנייה לגבי הכהן הגדול (ויקרא כא, י): "לִלְבֹּשׁ אֶת הַבְּגָדִים".

את הקשר הנפלא בין שני הפסוקים הללו, אפשר להסביר על פי המדרש בפרשתנו (ב"ר ע, ה): עקילוס הגר בא ושאל את רבי אליעזר על הפסוק (דברים י, יח) "וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה" - הרי חיבה גדולה חיבב הקב"ה את הגר, ואם כן, וכי זו כל המתנה שנותנים לו? והרי "כמה פסיוני אית לי" (יש לי שפע של בשר פסיון ועושר רב משלי), ומה הברכה הגדולה בלחם פשוט ושמלה?

נזף בו רבי אליעזר. הלך עקילוס אצל רבי יהושע. התחיל רבי יהושע לפייסו בדברים, והסביר לו את עומק כוונת הפסוק: 'לחם' - זו תורה, 'ושמלה' - זו טלית; זכה אדם לתורה, זכה לטלית. ולא עוד, אלא שגרים משיאים את בנותיהן לכהונה, ויכולים להיות בני בניהם כהנים גדולים המעלים עולות על גבי המזבח. ולכן יש לפרש: 'לחם' - זה לחם הפנים, 'ושמלה' - אלו בגדי כהונה (עיין שם).

על פי זה מיושב שפיר הרמז במסורה: יעקב אבינו מבקש "וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ", והמסורה מקשרת זאת מיד לפסוק "לִלְבֹּשׁ אֶת הַבְּגָדִים". הדבר בא ללמדנו, שבקשתו של יעקב לא הייתה רק על בגד גשמי, אלא כיוונה לאותה מדרגה רוחנית גבוהה של 'ללבוש את הבגדים' - אלו בגדי הכהונה.

(מלא העומר)

פניני דרוש

סוד האות ה"א - המהלך הנפלא של רחל אמנו להיבנות מבלהה

וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה (בראשית כט, לא).

בפרשתנו אנו נתקלים במספר לשונות הטעונים ביאור. הכתוב מציין "וְרָחֵל עֲקָרָה", מילים הנראות לכאורה מיותרות. בהמשך, כשפונה רחל ליעקב ודורשת "הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי", תמוה הדבר כיצד חשבה רחל שיעקב הוא זה שנותן בנים, ומדוע נקטה בלשון "הָבָה" השייכת בדרך כלל להעברת דבר שניטל מיד ליד. גם תשובתו של יעקב "הֲתַחַת אֱלֹקִים אָנֹכִי" דורשת הבנה, עד למסקנתה של רחל "הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה בֹּא אֵלֶיהָ... וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה".

את כל הפלאות הללו ניתן ליישב בדרך מופלאה על פי יסוד שכתב האר"י הקדוש ב'ליקוטי תורה'. האר"י מבאר שכל האמהות הכילו בשמן את האות ה"א, שהיא סוד הלידה, כפי שנאמר "הֵא לָכֶם זָרַע". כך אנו מוצאים אצל שָׂרָה, רִבְקָה, לֵאָה, בִּלְהָה וְזִלְפָּה. לעומת זאת, בשמה של רחל נעדרה האות ה"א, ואילו בשם שפחתה 'בִּלְהָה' ישנן שתי אותיות ה"א (ב' ההי"ן). רחל הבינה שכדי לזכות לפרי בטן, עליה להיבנות מכוח האות ה"א היתירה של בלהה אמתה.

וכאן מתגלה עומק המעשה של לבן הארמי בחילוף הבנות. מנהג העולם היה לתת את השפחה הגדולה לבת הגדולה, ואת הקטנה לקטנה. מכיוון שבלהה הייתה הגדולה, הייתה ראויה ללאה, וזלפה הייתה ראויה לרחל. אך לבן נתן ללאה את זלפה הקטנה, כדי שיעקב יחשוב שזו רחל. וזהו שדייק הכתוב אצל לאה "אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ... לְלֵאָה בִתּוֹ שִׁפְחָה" - שפחה שהייתה מיועדת לאחרת, הועברה ללאה. לעומת זאת, לאחר החילוף, בלהה ממילא נותרה מוכנה ועומדת עבור רחל, ולכן נכתב שם סתם "אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה".

כשהבין יעקב את דבר הרמאות, הוא השכיל בחכמתו שיש כאן סוד עמוק של קבלת כוח הלידה. וזהו שנאמר "וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל מִלֵּאָה": יעקב אהב את מה שהרוויחה רחל על ידי חילופי לאה. בזכות החילוף הזה זכתה רחל בבלהה, שממנה תוכל לקבל את האות ה"א היתירה שחסרה לה. יעקב היה בטוח שכל מטרת החילוף מן השמים הייתה רק למען בניינה של רחל. אך כדי להראות שלא כך פני הדברים, ושהחילוף נועד כדי לחבב גם את לאה, נאמר "וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה". העקרות של רחל הוזכרה כאן שוב כדי להוכיח שהחילוף לא פעל מיד את פעולתו עבורה, וכך לא יוכל יעקב לתלות את הכל ברחל, וממילא יאהב את לאה כפי שאמרה "כִּי עַתָּה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי".

מתוך מצוקת עקרותה, ניגשת רחל ליעקב ואומרת לו: "הָבָה לִי בָנִים". אין זו בקשה פשוטה, אלא סוד עצום. המילה הָבָה עולה בגימטריה עשר, כלומר פעמיים ה"א. יתרה מזו, ראשי התיבות של המילים הָבָה לִי בָנִים מרכיבים את המילה 'בלה', שהיא 'בלהה' כשחסרה ממנה האות ה"א האחרונה. רחל רמזה ליעקב: מאחר שבלהה שפחתי מחזיקה בשתי אותיות ה"א בשמה, המשך אליי כוח של ה"א אחת ממנה, וכך אפקד. היא למדה זאת משרה אמנו, שנבנתה מ'הגר', שגם בשמה רמוזות שתי פעמים ה"א (השם פותח בה"א, והמילה 'גר' עולה במספר קטן לספרה 5, שהיא ה").

אך יעקב יודע שפעולה רוחנית שכזו אינה מסורה ביד אדם, ועל כן חרה אפו: "הֲתַחַת אֱלֹקִים אָנֹכִי?". הוא מסביר לה: הוספה אנושית מצידי לא תועיל כאן. כשהועברה האות ה"א מ'הגר' ל'שרי' והיא הפכה ל'שרה', היה זה הקב"ה בכבודו ובעצמו שעשה זאת, ואני אינני יכול לפעול זאת תחתיו.

משמעמה זאת רחל, התחכמה והבינה שהדרך היחידה למשוך אליה את כוח הלידה היא באמצעות מעשה ממשי, בדיוק כפי שעשתה שרה. לכן אמרה: "הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה בֹּא אֵלֶיהָ... וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה". רק כשתהיה בלהה לאישה ליעקב ויעמידו תולדות, תוכל רחל להיבנות באופן מעשי ומלא מאותה ה"א יתירה של שפחתה.

(מלא העומר - בפרשתנו)

חדש!

ניתן לשמוע בכל שבוע דבר תורה מרבנו המהרא"ל צינץ על פרשת השבוע,

מפי המשפיע הרב הגאון רבי ברוך שורץ שליט"א
מרבני המכון ומו"ץ באוצר הפוסקים

08-8648989 שלוחה 5

נפלאות המהרא"ל צינץ

בהאי קטירא אתקטיר

במחצית הדרך מ"זקנה" ל"שיבה", כשעמד בשנתו הששים וחמש, התקרבה יריעת חיי רבינו אל קיצה. באותה שנה, תקצ"ג, הריץ איגרת אל הרה"ק **רבי מנחם מנדל מקוצק** זצ"ל, בה סיפר ענין מופלא כי הוא רואה על עצמו "דינים מתוחים" ומבקשו לעורר בעדו רחמי שמים. כשחלפו הימים ורבינו הלך לבית עולמו, הראה הרבי מקוצק את האיגרת לנאמן ביתו רבי הירש טומשובר זצ"ל, והיה כמרמז "הנה, ראה, כי היטיב לראות... ניבא לבו וידע מה ניבא..."

וכאשר הגיעה שעתו האחרונה של מהרא"ל, נרעדו תלמידיו הגדולים והשתוממו להיווכח ולראות במו עיניהם, איך שהוא מקיים בנפשו דברי חז"ל "לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש ומדברי תורה אפילו בשעת מיתה שנא' זאת התורה אדם כי ימות באהל".

הדבר היה ביום שני בשבת, ג' באייר תקצ"ג, סמוך ליציאת נשמתו הטהורה. ליד מיטת רבינו ניצבו תלמידיו, וביניהם הגאונים הקדושים ה"חידושי הרי"מ" זצ"ל ומהר"א מטשכנוב זצ"ל, אשר ראוהו מרחש בפיו בלחישה, רק שפתיו נעות וקולו לא נשמע מרוב חולשתו. גחן אליו החידושי הרי"מ, היטה אזנו, ושמע ששואל אם גוסס מחויב בתפילה (או בקריאת שמע) ומבקש שיעיינו בספרים. ניכר היה שמתאמץ במחשבתו לברר הלכה זו מכל צדדיה. אולם הרי"מ השיבו, כי לפי הערכתו אין הוא עדיין בגדר גוסס, גם הקריא לפניו כמה הלכות מספר הרמב"ם, ואחרי שעה קלה אתקטיר בחד קטירא לחי עלמין ותעל נשמתו בסערה השמימה.

וסיפר תלמידו הותיק שיצק מים על ידיו, הוא **הג"ר מנחם מנדל רדזינר** זצ"ל, כי זמן מועט לפני הסתלקות רבינו עמד הוא לפני מיטתו, ורבינו זקף ראשו ואמר "וואס וויל דער אלטער דארט ביים ספרים שאנק" (=מה רוצה הזקן שם אצל ארון הספרים) ולא הבין כוונתו, כי אף אחד לא עמד שם, ושוב זקף רבינו ראשו ויקרא "נו, וואס איז דער חילוק, דא לערנען, דארט'ן לערנען" (=מה ההבדל ללמוד כאן או ללמוד שם).

אחר ביקש את תלמידו שישיט לו לוח עץ דק שהיה מונח בחדרו ורשם עליו הבטחה אשר כל מי שישתדל ויסייע בהדפסת ספריו יהיה לו למליץ בעלמא דקשוט, ובראותו שהתלמיד מתפלא ומהסס, אמר לו: "אַ סוחר הענגט נישט ארויס קיין שילד אז ער האָט נישט די סחורה צו פארקויפען" (=אין הסוחר מציג שלט לפני חנותו, אם אין לו סחורה למכור), דהיינו שהוא ערב לקיים הבטחתו.

מעניין לציין מה שכתב הג"ר שמואל זנוויל קלפפיש זצ"ל מווארשה, במכתבו להדפסת הספר אילת אהבים, שרבינו "נתן כתב ידו שנכתב בטהרה לתלמידו הגאון רשכבה"ג בעל החידושי הרי"ם זצלל"ה, שיוחק על הציון שמי שישתדל בהדפסת ספריו יהיה המחבר למליץ..."

ביום ההוא התאספו ובאו לאשכבתיה דרבי רבבות אלפי ישראל מק"ק וורשה רבתי ובנותיה, ובראשם אלופי התורה, גאונים וצדיקים, שמירו בדמעות על כי בא השמש ואסף נגהו בטרם עתו, וירב בבת יהודה תאניה ואניה. כאשר עמד הגאון בעל "חמדת שלמה" במהלך ההלויה לקשור לו מספד תמרורים וזעק במר־לבו את הכתוב "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד'" געה כל העם בבכיה נוראה.

מסע ההלויה הארוך הגיע אל בית העלמין הגדול ברחוב "גנשא" בו נכרה קבר לרבינו סמוך לציון של איש־ברית **הג"ר משה שלמה זלמן** זצ"ל אב"ד קראקא, ושם חלקת מחוקק ספון.

פניני ישועות

האור שהאיר את הבית: זכו להיוושע בבן זכר

השנים שחלפו וההמתנה לזכות בזרע של קיימא, העמידו את משפחת ביטון בניסיון מורכב של תפילה, אמונה חזקה וציפייה דרוכה שאינה פוסקת. במשך ארבע שנים ארוכות הם ייחלו לראות דור ישרים, בעוד השנים נוקפות והדמעות נשפכות.

עבור אֵם המשפחה, שכבר הגיעה לשנת ה-43 לחייה, הציפייה לוותה בבקשת רחמים מיוחדת שייפתחו שערי שמיים, יקרעו את ההסתר וימשיכו עליהם ברכה למעלה מדרך הטבע.

בתוך תקופת ההמתנה, כשהלב מחפש משענת רוחנית איתנה וסגולה שתכריע את הכף, החליטה המשפחה להישען על כוחו העצום של רבנו המהרא"ל צינץ זי"ע. הם פנו למשרדי המכון וקיבלו על עצמם שותפות של קבע בהוצאת ספריו הקדושים, מתוך אמונה פנימית טהורה כי זכות התורה, יחד עם הבטחתו המפורשת של הצדיק להיות מליץ יושר עבור התומכים, יבקעו עבורם את כל הרקיעים ויעוררו רחמים מרובים ממקור הברכה.

התפילות הזכות והזכויות העצומות עשו פרי באורח פלא. בחסדי שמיים גלויים, התבשרה המשפחה בבשורה המרוממת מכל. לאחר ארבע שנות המתנה נפתחו השערים, ובגיל ה-43 זכתה האם להיוושע בבן זכר למזל טוב ובשעה טובה. הבית התמלא באור יקרות של שמחה, קולות של ברכה נשמעו מכל עבר, וההודיה העצומה לבורא עולם לא ידעה גבולות בעת שזכו להכניס את הרך הנולד בבריתו של אברהם אבינו.

"זכינו לראות בחוש כיצד זכותו של הרב פועלת ישועות מעל לכל השגה, בשלב שבו הניסיון נראה כבד, השותפות בתורת הצדיק, פשוט הביאה לנו את הנס הגדול של חיינו, והאירה את ביתנו בשמחה עצומה שמלווה אותנו בכל רגע"

"זכינו לראות בחוש כיצד זכותו של הרב פועלת ישועות מעל לכל השגה", משתפים במשפחה בהתרגשות רבה. "בשלב שבו הניסיון נראה כבד, השותפות בתורת הצדיק, פשוט הביאה לנו את הנס הגדול של חיינו, והאירה את ביתנו בשמחה עצומה שמלווה אותנו בכל רגע".

ניתן להזמין חינם את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו

08-864-89-89

ארה"ב: 718-2592395